

Bijlage Mededeling Vlaamse Regering – Activeringstrajecten 2021

1. Doel van deze nota

Het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten voorziet in een jaarlijkse rapportering naar de Vlaamse Regering over de werking van de activeringstrajecten in de verschillende werkingsgebieden. Met het uitvoeringsbesluit van 2 februari 2018 werd uitvoering gegeven aan de activeringstrajecten en arbeidsmatige activiteiten.

Dit rapport brengt de stand van zaken van de activeringstrajecten voor personen met cognitieve, medische, psychische, psychiatrische en/of sociale (CMPPS¹) problemen over de periode 1/1/2021 - 31/12/2021.

2. Adviezen VDAB

Eind december 2021 kent VDAB 16407 werkzoekenden met een CMPPS-problematiek, waarvan:

- 2.652 werkzoekenden met een advies Activeringsbegeleiding (AB);
- 3.050 werkzoekenden met een advies AMA Sociale economie (AMA SEC)²;
- 10.705 werkzoekenden met een advies Welzijn (NT) (het vroegere advies niet-toeleidbaar)

Provincie	AB	AMA SEC	Welzijn (NT)	Eindtotaal
Antwerpen	682	562	4.115	5.359
Limburg	513	689	975	2.177
Oost-Vlaanderen	613	760	3.243	4.616
Vlaams-Brabant	418	372	1.405	2.195
West-Vlaanderen	426	667	967	2.060
Eindtotaal	2.652	3.050	10.705	16.407

Personen met een advies Welzijn (vroeger: advies niet-toeleidbaar) kunnen toegeleid worden naar de onthaaltrajecten bij het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) of naar arbeidsmatige activiteiten van het departement WVG.

De meerderheid van deze werkzoekenden:

- is langer dan 2 jaar werkzoekend (83%)
- is kortgeschoold (60%)
- heeft een arbeidshandicap (76%)
- is tussen 25 en 54 jaar oud (59%)

¹ Op basis van het officiële advies van de NOOZO n.a.v. het te vernieuwe decreet over de werk- en zorgtrajecten wijzigen we de term MMPPS naar CMPPS, waarbij we voortaan spreken over 'Cognitieve' problematieken i.p.v. 'Mentale' problematieken. De afkorting CMPPS staat voor Cognitieve, medische, psychische, psychiatrische en sociale (problematieken).

² De verschillende adviezen in het kader van arbeidszorg die werden toegekend vanaf 2020, werden omgezet naar het advies AMA Sociale economie.

3. Activeringstrajecten

Activeringstrajecten zijn trajecten waarin aan werkzoekenden met CMPPS-problematieken een werk- én een zorgbegeleiding wordt aangeboden met als doel hen te lanceren naar betaald werk (met of zonder ondersteuning). Deze begeleiding wordt uitgetekend door de deelnemer, samen met een casemanager Werk en een casemanager Zorg (trajectplan).

De casemanagers bepalen de duur van het activeringstraject met een maximale duurtijd van 18 maanden (en een mogelijkheid tot eenmalige verlenging met 6 maanden). De begeleiding wordt uitgevoerd door een netwerk van 'dienstverleners werk' en 'dienstverleners zorg' dat vertegenwoordigd en gecoördineerd wordt door een penhouder.

Het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten van 25 april 2014 vormt de wettelijke basis van een activeringstraject. Het aanbod van de activeringstrajecten is opgestart in juli 2018.

Een eerste periode van uitbesteding liep van juli 2018 - december 2019 met een Vlaams contingent van 1.770 activeringstrajecten. Nadien liep de periode van uitbesteding jaarlijks.

We focussen hieronder op de cijfers januari 2021 - december 2021 met een Vlaams contingent van 1.100 activeringstrajecten (op jaarbasis). Dossiers hebben betrekking op het gunningsjaar 2021 van zodra ze 'aanvaard' zijn voor het activeringstraject. We beschouwen dit als het aantal definitief opgestarte trajecten in 2021.

Onderstaande tabel geeft de situatie weer op 31 december 2021. Al deze klanten/deelnemers hebben vóór 01/01/2022 minstens het eerste gesprek gehad bij hun casemanager werk.

Regio	Aanvaard	Bezig	Afgesloten en stopgezet	Definitief toegeleid	Objectief 2021	Toegeleid t.o.v. het objectief
Antwerpen	16	251	5	272	295	92,20%
Limburg	37	179	8	224	235	95,30%
Oost-Vlaanderen	20	248	9	277	270	102,60%
Vlaams-Brabant	44	115	1	160	150	106,70%
West-Vlaanderen: Brugge- Oostende- Roeselare	8	95	11	114	105	108,60%
West-Vlaanderen: Kortrijk	5	41	1	47	45	104,40%
Totaal	130	929	35	1.094	1.100	99,50%

De statussen in de tabel worden als volgt geïnterpreteerd:

- **Aanvaard:** De klant was aanwezig op het eerste gesprek bij de casemanager werk maar het trajectplan is nog niet opgemaakt. De casemanager werk heeft de klant aanvaard in het activeringstraject. Vanaf dit moment beschouwen we een dossier als zijnde definitief toegeleid naar een Activeringstraject. Vanaf dit moment zullen de casemanagers werk en zorg het trajectplan opmaken, in overleg met de klant.

- *Bezig*: Het trajectplan is opgemaakt door de casemanagers werk en zorg en voorgelegd aan de penhouder voor goedkeuring. Vanaf dit moment begint de uitvoering van het trajectplan door het netwerk van dienstverleners werk en zorg.
- *Afgesloten en vervroegd stopgezet*: De klant heeft minstens 3 maanden dienstverlening gekregen (3 maanden na status 'Bezig') en het traject werd afgesloten met een eindadvies OF het traject is wegens omstandigheden stopgezet maar is er niet voldoende informatie om een gedragen eindadvies te formuleren. In dat laatste geval wordt het activeringstraject vervroegd stopgezet. Er wordt dan geen formeel eindadvies geformuleerd.
- *Definitief toegeleid*: alle klanten die minstens het eerste gesprek bij de casemanager werk hebben gehad. Dit is de optelsom van de statussen Aanvaard, Bezig en Afgesloten/Stopgezet.

VDAB is verantwoordelijk voor het bepalen van de doelgroep en het geven van het advies 'activeringsbegeleiding'. Nadien kan de effectieve toeleiding gebeuren naar het aanbod Activeringstrajecten.

VDAB bestelde een totaal van 1.100 activeringstrajecten voor 2021 verdeeld over de 6 regio's (zie bovenstaande tabel). In het perceel Brugge-Oostende-Roeselare van de provincie West-Vlaanderen werd dit contingent volledig bereikt en werd er in november 2021 een verschuiving doorgevoerd van 15 trajecten uit het contingent van de provincie Limburg (nieuw objectief: 235 trajecten) naar het contingent van het perceel Brugge-Oostende-Roeselare (nieuw objectief: 105 trajecten). Er werd voor alle percelen minstens 92% van het contingent benut. Het gemiddelde aantal toeleidingen t.o.v. het objectief bedraagt 1.094 trajecten ofwel 99,50% van het totale contingent beschikbare activeringstrajecten.

3.1. Doelgroep van een activeringstraject

De doelgroep van een activeringstraject wordt bepaald door het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten van 25 april 2014:

“Personen voor wie betaalde beroepsarbeid tijdelijk niet mogelijk is door een of meer belemmeringen van medische, mentale³, psychische, psychiatrische of sociale aard, kunnen deelnemen aan werk- en zorgtrajecten.”

De VDAB bepaalt of een kandidaat deelnemer kan deelnemen aan een activeringstraject a.d.h.v. volgende criteria:

- De kandidaat deelnemer heeft ernstige belemmeringen van cognitieve, medische, psychische, psychiatrische of sociale aard die hem op dit moment verhinderen om betaalde beroepsarbeid te verrichten. Die belemmeringen zijn prominent aanwezig en onvoldoende onder controle om nu betaald aan het werk te gaan.
- Om deze belemmeringen te remediëren, heeft de kandidaat deelnemer nood aan een begeleidingsprogramma dat zich zowel richt op het vlak van begeleiding naar en op een werkvloer als op het vlak van zorg.
- Het moet aannemelijk zijn dat de kandidaat deelnemer na deelname aan een activeringstraject (van maximum 18 maanden) in staat is om door te stromen naar betaalde beroepsarbeid (met of zonder ondersteuning).

De doelgroep die wordt toegeleid naar een activeringstraject heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor de periode 2020, werden onderstaande kenmerken gerapporteerd:

³ De term 'mentale' wordt hier nog vermeld omdat we citeren uit het werk- en zorg decreet uit 2014. We spreken vanaf nu echter over de term 'cognitieve belemmeringen' in plaats van de term 'mentale belemmeringen'.

- 20% leeft in een situatie van armoede
- 66% van de deelnemers heeft een arbeidsbeperking
- 46 % is kortgeschoold
- 60 % is langer dan 2 jaar werkloos

Voor het jaar 2021, ziet de verdeling van de kenmerken er als volgt uit:

- 17 % leeft in een situatie van armoede
- 59 % van de deelnemers heeft een arbeidsbeperking
- 43 % is kortgeschoold
- 58 % is langer dan 2 jaar werkloos

Deze cijfers bleven in 2021 relatief stabiel in vergelijking met de cijfers van 2020. Personen kunnen meerdere van deze kenmerken combineren.

3.2. Casemanager Werk

De casemanager werk voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager zorg. De casemanager werk maakt, samen met de deelnemer en de casemanager zorg, een trajectplan op met acties om de CMPPS-drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hierbij focust hij voornamelijk op doelstellingen en acties op vlak van werk. Hij waakt er tijdens de uitvoering van het trajectplan over dat:

- de acties inzetten op de ontwikkeling van de toenemende competenties van de deelnemer;
- de acties rekening houden met de zorgbehoeften van de deelnemer;
- de acties zo goed mogelijk op elkaar aansluiten, zodat de periodes tussen de acties tot een minimum worden beperkt;
- de verschillende acties voldoende afgestemd zijn op elkaar en in een logische volgorde worden aangeboden;
- het trajectplan wordt bijgestuurd tijdens het activeringstraject (indien nodig).

Het casemanagement werk wordt uitgevoerd door de bemiddelaars van Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB vzw). De acties naar werk uit het opgemaakte trajectplan worden uitgevoerd door de werkfactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

Hieronder enkele voorbeelden van doelstellingen op vlak van 'werk' in een trajectplan:

- Meer zicht krijgen op de arbeidsmarkt (oriënteren);
- Zicht krijgen op eigen competenties;
- Uitklaren welke job en werkomstandigheden haalbaar zijn (uren, taken,...);
- Sollicitatietraining (o.a. ook tips om leegtes in de CV te verklaren);
- Werken aan basisvaardigheden, zoals o.a. assertief leren communiceren op de werkvloer, zelfzekerheid opbouwen;
- Balans werk privé ondersteunen - Grenzen bewaken op werksetting;
- Werkervaring en werkritme opbouwen naar een haalbaar uurrooster (via een stage).

3.3. Casemanager Zorg

De casemanager zorg voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager werk. De casemanager zorg maakt, samen met de deelnemer en de casemanager werk, een trajectplan op met acties om de drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hierbij focust hij voornamelijk op doelstellingen en acties op vlak van 'welzijn/zorg'.

Het trajectplan omschrijft welke drempels naar de arbeidsmarkt zullen aangepakt worden. De acties zorg uit het opgemaakte trajectplan worden uitgevoerd door de zorgfactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

Hieronder enkele voorbeelden van doelstellingen in een trajectplan op vlak van 'zorg':

- Verhogen van psychische draagkracht;
- Werken aan zelfvertrouwen, stresshantering, copingvaardigheden, assertiviteit, angsten, slaaphygiëne, middelengebruik, faalangst, traumatische ervaringen, sociale isolatie, relationele problemen, depressieve klachten, pijnklachten, ...;
- Leren omgaan met medische problematiek/beperking;
- Inzicht krijgen in eigen functioneren en of/diagnoses;
- Uitklaren van de hulpvraag en motivatie;
- Budgetbegeleiding.

De rol van de casemanager zorg wordt uitgevoerd door organisaties die hiervoor een mandaat kregen vanuit het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Op Vlaams niveau zijn er 99 organisaties die een mandaat hebben als casemanager zorg in 2021. Dit zijn er 2 meer dan vorig jaar waaronder 1 extra initiatief voor beschut wonen en 1 extra voorziening met een erkenning door het VAPH of Agentschap Opgroeien (voorheen: Jongerenwelzijn). De verdeling ziet er als volgt uit:

- 2 centra voor algemeen welzijnswerk (CAW)
- 5 centra geestelijke gezondheidszorg (CGG)
- 2 diensten maatschappelijk werk van een ziekenfonds
- 13 initiatieven voor beschut wonen
- 16 OCMW's
- 14 psychiatrische ziekenhuizen
- 1 psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis
- 9 psychosociale revalidatiecentra
- 37 voorzieningen met een erkenning door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) of het Agentschap Opgroeien.

De gemandateerde casemanagers zorg moeten een opleiding volgen bij VDAB over ICF, de manier waarop ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health van de Wereldgezondheidsorganisatie) geïntegreerd is in het begeleidingsproces en de registratie in het klantendossier van VDAB. Deze opleidingen worden i.s.m. GTB georganiseerd.

Niet alle organisaties die ooit een mandaat kregen als casemanager zorg hebben reeds begeleidingen als casemanager zorg opgestart.

3.4. Het netwerk van dienstverleners

De acties uit het trajectplan dat opgemaakt werd door de casemanager werk en casemanager zorg, worden uitgevoerd door een netwerk van dienstverleners werk en zorg die vertegenwoordigd worden door de penhouder. Het netwerk bestaat uit:

- werkactoren (dienstverleners werk) die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding naar en op de werkvloer:
 - begeleiding mbt verwerven van arbeidsmatige competenties;
 - zoeken van een werkvloer voor één of meerdere activeringsstages (met een maximale duur van 6 maanden per stage), bij een reguliere werkgever of op een sociale economie werkvloer;
 - opmaak stageovereenkomst in MLP, begeleiding tijdens de stage, registratie van de stage in MLP, ondersteunen van de werkgever en opmaak van een stageverslag.

Voorbeelden van werkactoren zijn: centra voor jobcoaching, sociaal inclusieve ondernemingen, gespecialiseerde opleidings-, begeleidings-, en bemiddelingsdiensten,...

- zorgactoren (dienstverleners zorg) die verantwoordelijk zijn voor het verlenen van zorg, ter ondersteuning van de begeleiding naar werk, zoals:
 - werken aan zelfinzicht inzake de CMPPS-problemen die tewerkstelling verhinderen;
 - deelnemer leren omgaan met zijn CMPPS-problemen op een werkvloer;
 - zelfredzaamheid verhogen door het creëren van een ondersteunend zorgnetwerk
 - versterken van algemene basiscompetenties (b.v. communicatie, hygiëne, conflictbeheersing, leren omgaan met faalervaringen, ...).

Voorbeelden van zorgactoren zijn: een psychiatrisch ziekenhuis, een centrum geestelijke gezondheidszorg, een initiatief beschut wonen, een revalidatiecentrum, een centrum algemeen welzijnswerk, een OCMW, ...

Volgende acties worden bijvoorbeeld concreet aangeboden in een activeringstraject:

- stage om werkervaring op te doen en te werken aan randvoorwaarden;
- oriëntatie naar de arbeidsmarkt en het bepalen van een realistisch jobdoelwit i.f.v. toeleiding naar een geschikte werkomgeving;
- werken aan randvoorwaarden zoals huisvesting, financiën, planning, mobiliteit, netwerk, planning, ...;
- werken aan psychisch welbevinden zoals leren omgaan met eigen beperkingen, ondersteuning bij groot spectrum van psychische en psychiatrische problemen, burn out, angst, pijn, gebrek aan draagkracht, verslavingsproblematieken, stress, spanning, piekeren, bipolaire stoornis, ...;
- omgaan met fysieke klachten zoals b.v. fibromyalgie, cvs, rugklachten,

Onderstaande tabel schetst de samenstelling van de partnerschappen per type organisatie in de verschillende netwerken van dienstverleners van de penhouders. Deze organisaties zijn als structurele partners betrokken in de verschillende netwerken. Actoren die enkel hun werkvloer als stagevloer aanbieden, zijn niet opgenomen in dit overzicht.

De penhouder van het partnerschap kan, naast het aanbod van deze structurele partners, ook beroep doen op organisaties buiten het netwerk om tegemoet te komen aan specifieke ondersteuningsnoden van een deelnemer.

Penhouder	Limburg	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen W13	West-Vlaanderen Sint Amandus	Totaal ⁴
CAW	1	1	3	2	1	2	10
DMW van ziekenfonds	1	0	0	0	0	0	1
Centrum Geestelijke Gezondheidszorg	2	2	4	0	0	2	10
Initiatief beschut wonen	1	2	0	6	2	4	15
Psychiatrisch	2	7	0	4	1	3	17

⁴ Eenzelfde dienstverlener kan meermaals geteld worden; deze kan zowel optreden als zorgactor en werkactor, alsook over verschillende types erkenningen beschikken.

Ziekenhuis							
Psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis	0	0	0	0	0	0	0
VAPH-voorziening	3	8	1	3	4	8	27
Voorziening erkend door Agentschap Opgroeien (Jongerenwelzijn)	1	1	1	0	1	2	6
Revalidatiecentrum	0	2	2	0	0	5	9
OCMW	5	5	1 ⁵	3	12	2	28
GOB	3	3	3	2	4	4	19
AMA WSE	0	5	2	0	1	1	9
Arbeidszorginitiatief (niet gesubsidieerd)	0	1	2	0	3	2	8
Maatwerkbedrijf	1	1	2	1	1	4	9
Andere	1	2	0	0	3	2	8
Totaal	21	40	21	20	33	41	176

3.5. Resultaten van een activeringstraject

Een activeringstraject duurt maximaal 18 maanden en is eenmalig verlengbaar met 6 maanden. Deze periode is vaak nodig om de vele drempels naar werk te stabiliseren, te remediëren of op te lossen.

a. Aard van de eindadviezen

T.e.m. december 2021 werden 1.750 activeringstrajecten afgesloten sinds de start in 2018. Onderstaande tabel toont het eindadvies waarmee deze activeringstrajecten werden afgesloten op Vlaams niveau.

Eindadvies	Aantal	Percentage
Activeringsbegeleiding	10	0,77 %
Arbeidszorg (AZ)	127	5,32 %
Arbeidszorg doorstroom (AD)	40	1,90 %
AMA Sociale economie	118	7,87 %
Beschermd circuit (CMW)	142	8,26 %

Betaalde arbeid in de lokale diensteneconomie (LDE)	38	2,19 %
Betaalde arbeid in het reguliere arbeidscircuit (NEC)	651	38,12%
Advies Welzijn (vroeger: niet-toeleidbaar)	553	31,10%
Geen advies	71	4,47 %
Totaal	1.750	100%

Voorlopig werden 48,57% van de dossiers afgesloten met het advies dat stappen naar betaalde tewerkstelling (met of zonder ondersteuning) mogelijk zijn na het activeringstraject: 38,12% van de klanten kreeg het advies dat tewerkstelling mogelijk is in het reguliere arbeidscircuit (NEC), 8,26 % van de klanten kreeg het advies collectief maatwerk (CMW) en 2,19% van de klanten het advies lokale diensteneconomie (LDE). De personen met een advies betaalde arbeid worden door VDAB verder bemiddeld naar betaalde arbeid.

De adviezen arbeidszorg (AZ) en arbeidszorg doorstroom (AD) in bovenstaande tabel werden gegeven in 2020, vóór de integratie van de verschillende vormen van arbeidszorg in AMA Sociale economie in 2021.

Voor 31,10% van de klanten werd geadviseerd dat stappen naar betaalde tewerkstelling momenteel nog steeds niet mogelijk zijn bij het afsluiten van het activeringstraject: zij kregen het advies Welzijn (vroeger advies niet-toeleidbaar). Voor personen met een advies Welzijn kan VDAB toeleiden naar Onthaaltrajecten in het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) of arbeidsmatige activiteiten van het departement WVG.

b. Uitstroom uit de werkloosheid

'Uitstroom uit de werkloosheid' gaat ruimer dan enkel de uitstroom naar werk na een activeringstraject. Naast werk, kan dit ook b.v. uitstroom zijn uit de werkloosheid omwille van hervatting studies, langdurige ziekte, ... waardoor klanten hierdoor niet langer ingeschreven zijn bij VDAB als werkzoekende. Er wordt voor deze rapportering geen rekening gehouden met het al dan niet hebben van werkloosheidsuitkering op het moment van uitstroom.

We meten de uitstroom uit de werkloosheid op verschillende momenten na afsluit van een activeringstraject (enkel bij dossiers die werden afgesloten met een eindadvies). In onderstaande tabel is te zien dat de uitstroom uit de werkloosheid stijgt met de periode na het afsluiten van het activeringstraject.⁶ De uitstroom naar werk heeft betrekking op tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit, lokale diensteneconomie of in het beschermd circuit (bijv. collectief maatwerk).

Aantal afgesloten activeringstrajecten	1.750
met uitstroom uit de werkloosheid na 0m	522
% uitstroom uit de werkloosheid na 0m	29,8 %

⁶ De uitstroom wordt telkens berekend op basis van de restgroep die nog niet uitgestroomd was in de eerdere meetperiode.

met uitstroom naar werk na 0m	302
% uitstroom naar werk na 0m	17,25 %
Aantal activeringstrajecten min. 1 maand afgesloten	1.666
met uitstroom uit de werkloosheid na 1m	559
% uitstroom uit de werkloosheid na 1m	33,55 %
met uitstroom naar werk na 1m	308
% uitstroom naar werk na 1m	18,49 %
Aantal activeringstrajecten min. 3 maand afgesloten	1.489
met uitstroom uit de werkloosheid na 3m	555
% uitstroom uit de werkloosheid na 3m	37,27 %
met uitstroom naar werk na 3m	304
% uitstroom naar werk na 3m	20,42 %
Aantal activeringstrajecten min. 6 maand afgesloten	1.251
met uitstroom uit de werkloosheid na 6m	507
% uitstroom uit de werkloosheid na 6m	40,53 %
met uitstroom naar werk na 6m	283
% uitstroom naar werk na 6m	22,62 %
Aantal activeringstrajecten min. 12 maand afgesloten	702
met uitstroom uit de werkloosheid na 12m	332
% uitstroom uit de werkloosheid na 12m	47,29%
met uitstroom naar werk na 12m	175
% uitstroom naar werk na 12m	24,93 %
Aantal activeringstrajecten min. 18 maand afgesloten	343
met uitstroom uit de werkloosheid na 18m	168
% uitstroom uit de werkloosheid na 18m	48,98 %
met uitstroom naar werk na 18m	94
% uitstroom naar werk na 18m	27,41 %
Aantal activeringstrajecten min. 24 maand afgesloten	74
met uitstroom uit de werkloosheid na 24m	40
% uitstroom uit de werkloosheid na 24m	54,05 %

met uitstroom naar werk na 24m	22
% uitstroom naar werk na 24m	29,73 %

Rekening houdend met de doelgroep van de activeringstrajecten en hun grote afstand tot de arbeidsmarkt waardoor betaald werk (tijdelijk) niet mogelijk was bij de start van het activeringstraject door een combinatie van cognitieve, medische, psychische en sociale problemen, geven deze cijfers een positief resultaat weer, ook op langere termijn.